

การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่ ในยุคเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ONLINE CLASSROOM MANAGEMENT WITH THE SMILES MODEL TO ENHANCE A NEW NORMAL LEARNING IN THE EDUCATION TRANSFORMATION THROUGH DIGITAL TECHNOLOGY

อลงกรณ์ เกิดเนตร¹ ประภาวรรณ สมุทรเผ่าจินดา² และพันพัชร ปิ่นจินดา³
Alongkorn Koednet¹ Prapawan Samutpaochinda², and Panpachara Pinchinda³

^{1,2,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

^{1,2,3}Faculty of Education, Suan Dusit University

Received: September 6, 2020 / Revised: November 22, 2020 / Accepted: November 24, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการจัดการชั้นเรียนออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่ในยุคเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเกิดจากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ การเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และสรุปเป็นรูปแบบสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการชั้นเรียนออนไลน์ การส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งได้นำรูปแบบ SMILES ที่ประกอบด้วย 1) Strategy คือ การวางแผนกลยุทธ์เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) Motivation คือ การสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นและเสริมแรงเมื่อผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) Interactive คือ การเน้นปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ มีส่วนร่วมและการร่วมมือกันของผู้เรียน 4) Learning activities คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ผสมผสานกับห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) และเกมการเรียนรู้ (Gamification) 5) Evaluation คือ การประเมินเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (Formative assessment) และ 6) Sprightly คือ การเน้นบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สนุกสนาน โดยนำมาบูรณาการและประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนออนไลน์หรือการเรียนทางไกล ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ ดึงดูดความสนใจและสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และส่งผลให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ การเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ การศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัล

Abstract

This article aims to present online classroom management with the SMILES model to enhance a new normal learning in the era of education transformation through digital technology.

The model was created as the result of study, analysis and synthesis of documents, articles, and research concerning learning in a new normal way of life, education transformation through digital technology, learning management and classroom management. Then, the result of study was concluded to form the SMILES model to be applied for online classroom management and promotion of learning in a new normal way of life. The SMILES model consists of the following components: (1) Strategy, which is strategic planning to design learning management and classroom management, and to determine learning objectives and goals; (2) Motivation, which is the creation of inspiration to motivate the learners and reinforce them when they achieve success based on learning objectives and goals; (3) Interactive, which is the emphasis on interaction, exchange, participation and cooperation among the learners; (4) Learning activities, which are learning activities that focus on active learning, together with flipped classroom and gamification; (5) Evaluation, which is the formative assessment to develop the learners' learning process; and (6) Sprightly, which is the emphasis on learning atmosphere that is lively and enjoyable. All components have been integrated and applied for online learning management or distance learning management via various digital learning in order to motivate learning, attract interest in learning, and create good attitude toward learning to enable the learners to learn happily resulting in increasing learning efficiency.

Keywords: Online Classroom Management, New Normal Learning, Education, Digital Technology

บทนำ

การแพร่ระบาดอย่างรุนแรงไปทั่วโลกของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อประชากรทั่วโลกหลายด้าน เมื่อการแพร่ระบาดเริ่มคลี่คลายลง หลายภาคส่วนเริ่มพูดถึง New normal หรือวิถีชีวิตใหม่ที่จะตามมา โดยราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ “New normal” เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่ต่างจากอดีต โดยเฉพาะในวงการการศึกษาที่เกิดการปรับตัวครั้งใหญ่ทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทยมีการปิดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาในช่วงของการแพร่ระบาดโรคอย่างรุนแรง ทำให้ต้องมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างเร่งด่วน ซึ่งเป็นตัวเร่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีและเป็นการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ของการศึกษาทั่วโลก (Mahasinpaisarn, 2020) วิกฤติโควิด-19 กัดดันให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่

และการสอนออนไลน์เป็นทางเลือกที่ถูกนำมาใช้แก้ปัญหา โดยหลายประเทศสนับสนุนและลงทุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษา (Educational Technology) หรือเรียกย่อๆ ว่า EdTech ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่มาใช้ร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาการศึกษา ทำให้การเสนอเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เพิ่มการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและช่วยแก้ปัญหาการเข้าไม่ถึงแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุกฝ่ายจึงต้องตระหนักและเตรียมพร้อมสำหรับปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ที่เทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Lapanan, 2020) รูปแบบการสอนออนไลน์จะแตกต่างจากการสอนปกติที่ครูและผู้เรียนได้พบกันในห้องเรียน สามารถทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียนได้อย่างใกล้ชิด ครูสามารถจัดการชั้นเรียน

ได้สะดวกและทั่วถึง แต่ห้องเรียนออนไลน์ครูและผู้เรียนอยู่ต่างสถานที่ มีเพียงเสียง รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหวที่ส่งถึงกันได้จากระยะไกล ซึ่งอาจจะทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจและรู้สึกเบื่อต่อการเรียนได้ง่าย และยากที่ครูจะตรวจสอบหรือควบคุมได้อย่างใกล้ชิด (Thongserm, 2020) ดังนั้น ครูจึงควรมีการจัดการชั้นเรียนออนไลน์ที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ทักษะ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และสนใจเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้วยรอยยิ้มแห่งความสุข ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้นั้นบรรลุผลตามเป้าหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทความนี้นำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ การเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และสรุปเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้จัดการชั้นเรียนออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่ในยุคเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่

สถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างจริงจังเพิ่มมากขึ้น โดยประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศแรกที่พบการแพร่ระบาดของเชื้อโรคได้ประกาศหยุดการเรียนการสอนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย และกำหนดให้ปรับเปลี่ยนวิธีสอนไปสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ นอกจากนั้นสถาบันการศึกษาในเอเชีย ตะวันออกกลาง ยุโรป และอเมริกาเหนือได้ประกาศปิดสถานศึกษาและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น Harvard, Princeton, Stanford และอีกหลายมหาวิทยาลัยใช้การศึกษา

เสมือนจริง (Virtual education) จึงเป็นการปฏิวัติการศึกษาครั้งใหญ่ทั่วโลกที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเต็มรูปแบบ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก ไม่ว่าผู้เรียนและผู้สอนจะอยู่ที่ใดก็สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ และในส่วนของประเทศไทยสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยหลายแห่งเริ่มประกาศใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์จากทางไกล (Distance learning) และกำหนดแนวทางปฏิบัติงานในสถานการณ์โควิด-19 ได้จากที่บ้าน (Work from home) (Ops, 2020)

ปัจจุบันถึงแม้ว่าในประเทศไทยจะควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ดีจากข้อมูลแถลงสถานการณ์ประจำวันของ ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (สบค.) วันที่ 21 ตุลาคม 2563 ไม่พบผู้ป่วยรายใหม่จากการติดเชื้อภายในประเทศและไม่มีผู้เสียชีวิตเพิ่ม แต่ก็ยังมีความเสี่ยงที่โควิด-19 จะกลับมาแพร่ระบาดได้อีก มาตรการควบคุมและป้องกันจึงยังคงต้องเข้มงวดต่อไป ทุกคนจะต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยและมีความสุข ชีวิตวิถีใหม่และการปรับตัวกับโควิด-19 ได้ออกแบบเป็นแนวทางที่ทุกคนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำเนินชีวิตไปพร้อมกันทั่วโลก เช่น สวมหน้ากากอนามัยป้องกันเชื้อโรค เว้นระยะห่างทางสังคมระหว่างบุคคล ล้างมือบ่อยๆ หรือเช็ดมือฆ่าเชื้อโรคด้วยแอลกอฮอล์ รวมถึงการปรับเปลี่ยนด้านธุรกิจและการบริการให้ทันต่อสถานการณ์ เช่น มีการใช้ระบบซื้อขายและให้บริการทางออนไลน์มากขึ้น สิ่งนี้เกิดเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อเราปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องจนเกิดความพึงพอใจและเคยชิน ทั้งหมดก็จะกลายเป็นชีวิตวิถีใหม่ในสังคม ส่วนชีวิตวิถีใหม่ที่เกิดขึ้นแล้วในสังคม ได้แก่ Work from home เป็นรูปแบบการทำงานพร้อมทำกิจกรรมต่างๆ จากที่บ้านหรือที่พักอาศัยของแต่ละบุคคล การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การท่องเที่ยวออนไลน์ การให้คำแนะนำ

ปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพหรือสุขภาพจิตออนไลน์ และการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (MHESI, 2020)

กระทรวงศึกษาธิการวางแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนภายใต้ชีวิตวิถีใหม่จากวิกฤติโควิด-19 ทุกระดับชั้น ทุกประเภท ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การศึกษาเอกชน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาสำหรับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งกำหนดให้เตรียมความพร้อมทักษะที่สำคัญให้แก่ผู้เรียนคือ ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีดิจิทัล (Rohitasthira, 2020) มหาวิทยาลัยต่างๆ ใช้วิธีการสอนออนไลน์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มการสอนและแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อจัดการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Zoom, Google meet, Microsoft teams, Line, Facebook broadcasts (Oops, 2020) และ Kamalludeen (2020) เสนอว่าการเปลี่ยนผ่านไปสู่การศึกษาในชีวิตวิถีใหม่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาดั้งเดิมไปสู่รูปแบบใหม่ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนพื้นที่การเรียนรู้จากพื้นที่ของสาธารณะไปสู่พื้นที่ส่วนบุคคล หมายถึง แทนที่จะเรียนในห้องเรียนของโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย การเรียนรู้จะเกิดที่บ้านหรือพื้นที่ส่วนบุคคลผ่านโทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ 2) เปลี่ยนรูปแบบวิธีการให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการที่แตกต่างในการเรียนของผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจึงควรออกแบบบทเรียนให้น่าสนใจ มีความยืดหยุ่น (Flexible) เรียนรู้ได้จากสื่อและวิธีการตามความสนใจของผู้เรียน 3) เปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบในการจัดการ แม้ว่าครูจะสามารถสอนทางออนไลน์ แต่การเรียนรู้ที่ดีจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนบุคคลทำให้ผู้ปกครองสามารถกำกับและติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน และการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรือสมาชิกในครอบครัวจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจ (Motivation) และเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สำคัญ 4) เปลี่ยนรูปแบบของวิธีการประเมินผล (Evaluation) จากวิธี

การประเมินปลายทางเป็นการประเมินเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยทั้ง 4 ด้านจะต้องใช้ควบคู่กับเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับส่งผ่านการเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียนในรูปแบบชีวิตวิถีใหม่

รูปแบบชีวิตวิถีใหม่ของการศึกษาควรให้น้ำหนักใหม่เพื่อจัดการปัญหาเดิม เช่น ปฏิสัมพันธ์ (Interactive) และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนควรมีคุณภาพมากกว่าจำนวนชั่วโมงเรียน การเรียนที่เชื่อมโยงกับชุมชนและบริบทที่สอดคล้องกับผู้เรียนมากกว่าเรียนรู้ตามมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ เน้นวิธีวัดและประเมินจากชิ้นงานและพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Formative assessment) มากกว่าการประเมินเพื่อการตัดสิน (Summative assessment) และส่งเสริมให้เกิดความท้าทายในการเรียนพร้อมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เรียนรู้เพื่อสุขภาพกายและใจอย่างมีความสุข และเรียนรู้ทางวิชาการบนพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย (Pitayapongsakorn, 2020)

ผู้เขียนสรุปว่า การเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่จะมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activities) ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น การเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมจะถูกเร่งให้เปลี่ยนไปสู่รูปแบบใหม่ที่เป็นระบบออนไลน์ที่ทันสมัย ทั้งใช้เป็นสื่อเสริมและใช้จัดการเรียนรู้เต็มรูปแบบ สถาบันการศึกษาจึงต้องปรับโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้รองรับกับชีวิตวิถีใหม่ที่จะเกิดขึ้นผ่านแพลตฟอร์มเรียนรู้ออนไลน์ต่างๆ และพัฒนาผู้สอนให้สามารถจัดการชั้นเรียนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และเตรียมพร้อมรับมือกับวิกฤติของโรคระบาดที่จะอุบัติใหม่ ในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือภาวะสุ่วิถีต่างๆ ซึ่งยังไม่มีใครสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไรในอนาคต

การเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

การพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความวิสัยทัศน์และมุ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตด้วยการใช้นวัตกรรมและการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเมื่อมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาจะสามารถช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษา เช่น การนำเทคโนโลยีที่ประกอบด้วยบล็อกเชน (Blockchain) อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ (Cloud computing) เข้ามาช่วยจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากร วางแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการ ใช้เป็นเครื่องมือประมวลผลจัดเก็บ และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยไปพร้อมกันด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์ม ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมต่อและเข้าถึงการเรียนรู้จากระยะไกลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเรียน ลดการจราจรแออัดบนถนน สร้างรูปแบบการทำงานและการเรียนรู้ใหม่ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของโรคระบาดติดต่อหรือปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ฉุกเฉินที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตด้วยการทำงานและเรียนรู้ได้จากที่บ้าน (Work from home) ใช้จัดหลักสูตรออนไลน์ที่มีความฉลาดและเป็นอัตโนมัติ ตลอดจนสามารถใช้จัดระเบียบและแบ่งปันทรัพยากรสำหรับทำงานและเรียนรู้ร่วมกันจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) เพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างสะดวกจากทุกที่ทุกเวลา (Chaiyarak, Koednet, & Nilsook, 2020)

การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบโดยตรงกับวิถีชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงในหลายมิติ เกิดการกระจายข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และนวัตกรรม ยุคสังคมดิจิทัลทำให้เราสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้จากปลายนิ้ว เปิดโลกของ

การเรียนรู้ได้ตลอดเวลา โลกดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน สถาบันการศึกษาหลายแห่งจึงต้องปรับหลักสูตรและวิธีการสอนที่เน้นการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง มีการบูรณาการสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยความนิยมการเรียนรู้นอกระบบจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ผู้เรียนมองหารูปแบบที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เกิดการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์และใช้งานได้เหมาะสมกับคนแต่ละกลุ่ม ทุกคนจึงต้องปรับตัวและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ก้าวทันอยู่เสมอ ทั้งนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ และครูอาจารย์ (OKMD, 2016) และเหตุผลที่สำคัญในการเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลนั้นเป็นผลมาจากเทคโนโลยีอุบัติใหม่ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและรูปแบบกิจกรรมของคนรุ่นใหม่ได้กดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการศึกษา เช่น การจัดการเรียนรู้ต้องเป็นรูปแบบ Active learning หรือห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ซึ่งนำเทคโนโลยีมาใช้กระตุ้นและสร้างปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ในการเรียนรู้กับผู้เรียนด้วยรูปแบบเกมการเรียนรู้ (Gamification) ประกอบกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล เป็นกลุ่มคนที่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในทุกรูปแบบหรือจัดเป็น Generation Z เป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณลักษณะพิเศษ สามารถทำอะไรได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน มีจินตภาพ เล่นและเรียนรู้อยู่กับโลกออนไลน์ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องสามารถสร้างความพอใจ สร้างความท้าทายในการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล (Poovarawan, 2016)

ผู้เขียนสรุปว่า ความท้าทายในการเปลี่ยนผ่านการศึกษาไม่ควรแก้ไขเฉพาะหน้า ในสถานการณ์โควิด-19 แต่ควรเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาสเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีกว่าเดิมและสามารถสร้างสภาพการเรียนรู้ด้วยการนำเทคโนโลยี

ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังที่ Nilsook & Jitsupa (2020) ให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดการศึกษาที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และให้บริการจะช่วยให้เกิดความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติการและผู้เรียน ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ (Strategy) ให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนและจัดสภาพการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

การเปลี่ยนผ่านการศึกษาต้องปรับทั้งระบบใหญ่ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้น 1) ปรับหลักสูตรให้กระชับและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ 2) เพิ่มความยืดหยุ่นด้านโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล (Personalized learning) และใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) 3) ออกแบบให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคต 4) ประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียน (Formative assessment) โดยให้ผู้เรียนได้ย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ 5) เน้นประเมินเพื่อสร้างความรับผิดชอบมากกว่าวัดความรู้จากคะแนนสอบ (Assessment for accountability) เช่น การให้ค่าน้ำหนักด้านความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอของการร่วมกิจกรรมและส่งงานตรงเวลา โดยนำเทคโนโลยีมาช่วยในการตรวจสอบเพื่อลดภาระงานของครูได้ เช่น การใช้ Google classroom, MS-Teams มอบหมายงาน บันทึก และจัดเก็บเวลาในการส่งงาน (Pinyosinwat, 2020) ดังนั้น ผู้สอนจะต้องสามารถบูรณาการและประยุกต์ใช้หลักในการจัดการเรียนรู้

ผ่านแพลตฟอร์มสำหรับการสอนออนไลน์ต่างๆ เพื่อให้สามารถสื่อสารและจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบออนไลน์ตามเวลาจริง (Real time) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานสู่การจัดการชั้นเรียนออนไลน์

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดโดยอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้จะบรรลุผลหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของครูทั้งด้านวิชาการ เทคนิควิธีสอนและการจัดการชั้นเรียนที่ดี (Jaitiang, 2010) ดังนั้นครูจึงต้องให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะเป็นการเลือกและตัดสินใจที่ดีและเหมาะสมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการจัดเตรียมเนื้อหาและนำมาบูรณาการกับกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและบรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนด (Koednet & Phaudjantuk, 2020)

การจัดการชั้นเรียนเป็นการจัดสภาพของการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาและผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละคน (Boonpirom, 2014) การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการที่จะช่วยให้การสอนนั้นมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (Kowtrakul, 2013) การจัดการชั้นเรียนมีความหมายรวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน การสร้างระเบียบวินัย ตลอดจนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสนใจ สามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ (Kuntirangkul, 2008) และเป็นการ

ปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (Strategy) ที่ใช้สำหรับจัดระเบียบในห้องเรียน โดยใช้หลักการจูงใจ (Motivation) กระตุ้นและสร้างความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม (Natakuatoong, 2002) การจัดการชั้นเรียนจึงเป็นบทบาทและหน้าที่สำคัญของครูทุกคนที่ควรตระหนักและให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการให้ความรู้กับผู้เรียน เพราะการจัดการชั้นเรียนที่ดีและเหมาะสมจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

Boonchuwong (2001) เสนอหลักการจัดการชั้นเรียนที่ดีว่าควรประดับตกแต่งห้องเรียนให้มีสีสันสวยงาม ดูสบายตา มีอากาศถ่ายเทได้ดี แสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน ไม่ร้อนเกินไป อากาศไม่เป็นพิษ สะอาดถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สิ่งที่อยู่ในชั้นเรียนสามารถเอื้อต่อการทำกิจกรรมประเภทต่างๆ ผู้เรียนมีความสุข มีอิสระและเสรีภาพในการเรียน มีวินัยในการดูแลตัวเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อนและครูเป็นไปด้วยดี และที่สำคัญครูต้องควบคุมอารมณ์ ไม่โมโหหรือหงุดหงิดง่าย บรรยากาศในชั้นเรียนที่ดีและเหมาะสมจะส่งผลต่อการสนับสนุนและสร้างเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Keesookpun (2009) นำเสนอว่าบรรยากาศในชั้นเรียนประกอบด้วย 1) บรรยากาศทางกายภาพหรือทางด้านวัตถุ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย 2) บรรยากาศทางจิตวิทยา หมายถึง บรรยากาศเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจของผู้เรียนที่จะทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ อบอุ่น เป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความรักความศรัทธาต่อผู้สอน ช่วยสร้างความสนใจ ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ปราศจากความกลัวและความวิตกกังวลและกลัวที่จะแสดงออก 3) บรรยากาศทางสังคม หมายถึง บรรยากาศของการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบในการเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนด้วยกันเอง รวมถึงกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่

เกิดขึ้นร่วมกันในชั้นเรียน

Chuthai (1979) นำเสนอรูปแบบการจัดการบรรยากาศในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอนไว้ 6 รูปแบบ 1) บรรยากาศความท้าทาย (Challenge) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจด้วยตนเอง โดยตั้งประเด็นคำถาม ใช้การแข่งขันเพื่อความท้าทายและสร้างความสนุกสนาน เพื่อให้ผู้เรียนมุ่งมั่นและตั้งใจในการเรียนรู้ 2) บรรยากาศของการมีอิสระ (Freedom) เป็นรูปแบบที่ให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเลือกทำในสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่าแห่งตน รวมถึงให้โอกาสได้ลองผิดลองถูก ซึ่งผู้เรียนจะทำกิจกรรมโดยรู้สึกผ่อนคลาย ไม่วิตกกังวล กล้าแสดงออก 3) บรรยากาศการยอมรับ (Respect) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนให้การต้อนรับและแสดงออกถึงการให้ความสำคัญ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียนและให้การยอมรับเพื่อนร่วมชั้นเรียน 4) บรรยากาศความอบอุ่น (Warmth) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนแสดงออกทางด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณสอนมีความเข้าใจในพฤติกรรมของผู้เรียน โดยใช้คำพูดและภาษาที่สุภาพ อ่อนโยน คอยซักถามเพื่อให้ความช่วยเหลือจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจ 5) บรรยากาศการควบคุม (Control) เป็นรูปแบบการใช้ข้อตกลงกฎ ระเบียบร่วมกับผู้เรียนเพื่อให้เคารพกฎเกณฑ์ มีระเบียบวินัยในการเรียนรู้ร่วมกัน 6) บรรยากาศความสำเร็จ (Success) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนให้การกระตุ้นเสริมแรงและให้กำลังใจ เช่น กล่าวชื่นชมหรือให้รางวัลเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จและเกิดความมั่นใจในตนเอง

การจัดการชั้นเรียนออนไลน์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลหลักการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนในรูปแบบปกติ ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการบรรยากาศชั้นเรียนแบบปกติมาประยุกต์และบูรณาการใช้กับชั้นเรียนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี ดังที่ Kerr (2011) นำเสนอเทคนิค

สำหรับการจัดการเรียนออนไลน์ว่า ผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมและวางแผนการจัดกิจกรรมก่อนการสอน พร้อมทั้งเลือกใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้สะดวก และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีที่สุด เน้นบรรยากาศที่สนุกสนานและคอยกระตุ้นเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และใช้วิธีการประเมินกระบวนการเรียนรู้จากคุณภาพของชิ้นงานของผู้เรียนด้วยเกณฑ์รูบริกส์ (Rubric)

Titan et al. (2017) ให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (Learning activities) โดยเน้น 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพบผู้เรียนออนไลน์แบบเห็นหน้า 2) เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนจากการอภิปรายและการมีปฏิสัมพันธ์กลุ่มผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ 3) การมอบหมายและตรวจงานเพื่อให้ผลป้อนกลับ 4) การทดสอบด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ และ 5) การให้ผลป้อนกลับ (Feedback) และสรุปว่าการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์จะต้องเน้นความกระตือรือร้นและมีชีวิตชีวาในการเป็นผู้ดำเนินการของผู้สอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในกิจกรรม และการให้ผลป้อนกลับ (Feedback) ของผู้สอนต่อผลงานและการอภิปรายของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก

Suwanatthachote (2018) ได้นำเสนอเทคนิคในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนออนไลน์ โดยเสนอสมรรถนะและองค์ประกอบที่ผู้สอนออนไลน์จะต้องให้ความสำคัญ คือ 1) ศาสตร์การสอน กลยุทธ์การสอน และออกแบบกิจกรรม 2) การจัดกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน 3) การให้คำแนะนำและส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน 4) การวัดและประเมินผล

การประเมินประสิทธิภาพการสอน การประเมินการมีส่วนร่วมทางการเรียนของผู้เรียน 5) ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สอน และสรุปว่าสมรรถนะของผู้สอนออนไลน์ด้านการให้คำแนะนำและส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีจากการส่งเสริมสนับสนุนและจากการสร้างบรรยากาศการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยตนเอง

ผู้เขียนสรุปว่า การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนทั้งในรูปแบบชั้นเรียนปกติและชั้นเรียนออนไลน์ผู้สอนจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้และการใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสมเพื่อจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ รวมถึงการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย (Learning activities) เน้นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน มีชีวิตชีวา (Sprightly) และมีความสุขในการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจึงควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) เพื่อกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ของการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน เลือกใช้สื่อ เทคนิควิธี และกระบวนการต่างๆ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่กำหนด

การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่ในยุคเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ผู้เขียนวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ การเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล หลักการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานสู่การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำมาสรุปเป็นรูปแบบซึ่งสื่อความหมายถึงห้องเรียนแห่งรอยยิ้ม สำหรับนำไปประยุกต์

ใช้จัดการชั้นเรียนออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในชีวิตวิถีใหม่ โดยนำแนวทางการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ การเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มาบูรณาการและประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักการจัดการชั้นเรียนที่สำคัญรวมกันเป็นรูปแบบ SMILES ประกอบด้วย

Strategy คือ กำหนดกลยุทธ์การสอน เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้และจัดการชั้นเรียนด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสอนผ่านระบบออนไลน์ ออกแบบกิจกรรม เลือกใช้เทคนิควิธีการ และกระบวนการต่างๆ กำหนดเป้าหมาย (Goals) และจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objectives) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน รวมถึงการสร้างข้อตกลง กฎระเบียบ และมารยาทร่วมกันกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเคารพกฎเกณฑ์ มีระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนออนไลน์ โดยผู้สอนใช้เทคนิคให้ผู้เรียนกำกับตนเอง และฝึกให้ผู้เรียนใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เช่น การปิดเสียงก่อนเข้าร่วมห้องเรียนทุกครั้งเพื่อไม่ให้มีเสียงดังรบกวน จากนั้นจึงใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อกระตุ้นและจูงใจในการเรียนรู้ด้วยความสุขและสนุกสนาน

Motivation คือ การสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นและกำหนดการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เช่น กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนหรือรางวัลที่เหมาะสม รวมถึงการจัดบรรยากาศของห้องเรียนออนไลน์ให้น่าสนใจ การใช้เทคนิคปรับเปลี่ยนฉากพื้นหลัง (Virtual background) การปรับมุมมองสำหรับสื่อสารผ่านหน้าจอ (Grid view) ให้สามารถมองเห็นผู้เรียนและผู้เรียนมองเห็นเพื่อนได้ทั่วถึง กล่าวทักทายกันอย่างกัลยาณมิตรและแสดงออกถึงการให้ความสำคัญ เช่น กล่าวชมผู้เรียนที่เข้าเรียนตรงเวลา แต่งกายสุภาพเรียบร้อย หรือการเลือกใช้ฉากพื้นหลังได้สวยงาม น่าสนใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานต่างๆ ของตนเอง สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้เรียนโดยการให้กำลังใจ ให้คะแนน

หรือรางวัลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกประสบความสำเร็จและภาคภูมิใจ ตลอดจนนำผลงานของผู้เรียนมาแสดงให้เห็นได้ร่วมกันชื่นชมในความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ และใช้หลักจิตวิทยาเพื่อเสริมแรงจูงใจอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

Interactive คือ การมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบการมีส่วนร่วมและการร่วมมือกันของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือสร้างปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ (Audience response system) เช่น Mentimeter หรือ Poll Everywhere ตั้งประเด็นคำถามและให้ผู้เรียนตอบผ่านสมาร์ทโฟนหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ สร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือในการทำงานแบบออนไลน์ (Online collaboration) ซึ่งทำกิจกรรมร่วมกันได้จากกระดานโต้ตอบ โดยใช้แอปพลิเคชันการประมวลผลแบบ Cloud เช่น Google drive, One drive จัดเก็บและแบ่งปันการเข้าถึงข้อมูลเพื่อใช้งานร่วมกัน ประยุกต์ใช้ Google apps for education สร้างรูปแบบการทำงานร่วมกันของผู้เรียนได้จากกระดานโต้ตอบ เช่น Google jamboard, Google docs, Microsoft whiteboard, Padlet และอื่นๆ ตลอดจนการจัดเตรียมไฟล์ข้อมูลและช่องทางการเข้าถึงไฟล์ข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและใช้งานได้สะดวก เช่น เอกสารประกอบการเรียน ใบความรู้แบบฝึกหัด โดยจัดเก็บด้วยรูปแบบออนไลน์ให้ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง เช่น MOOCs, Moodle, iTunes หรือ YouTube และ Web site ต่างๆ

Learning activities คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น Active learning ผสมผสานกับรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) เช่น ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาสาระด้วยตนเองมาก่อน แล้วเน้นการทำกิจกรรมหรือแก้โจทย์ปัญหาร่วมกันในชั้นเรียนออนไลน์ และผสมผสานกับแนวคิดของการเล่นเกมเพื่อการเรียนรู้ (Gamification) ซึ่งเป็นกระบวนการกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสนุกเหมือนกับการเล่นเกม เพื่อสร้างบรรยากาศของความท้าทาย

ในการเรียนรู้ (Challenge) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเองและร่วมกับเพื่อนจากประเด็นคำถาม เกมออนไลน์หรือกิจกรรมผ่านหน้าจอการนำเสนอของผู้สอน รวมถึงการใช้การแข่งขันตามแนวคิด Gamification เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน สร้างความสนุกสนาน ท้าทายความสามารถและช่วยให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ เช่น Kahoot! challenge เกมเปิดแผ่นป้ายใบคำ หรือนำแนวคิดการเล่นเก็จากรายการโทรทัศน์ที่น่าสนใจมาประยุกต์ใช้และผสมผสานรูปแบบของห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) โดยให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ด้วยตนเองล่วงหน้าจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ส่วนกิจกรรมในชั้นเรียนออนไลน์เป็นรูปแบบการฝึกปฏิบัติเพื่อคิดวิเคราะห์ เล่นเกมหรือทำกิจกรรมเพื่อแก้โจทย์ปัญหาและนำไปประยุกต์ใช้งานจริง

Evaluation คือ กระบวนการที่ใช้สำหรับประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Formative assessment) และประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) ตามกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เช่น การประยุกต์ใช้ Google classroom, MS-teams หรือ Moodle สร้างห้องเรียนออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนส่งงานตรวจสอบการเข้าชั้นเรียน รวมถึงการใช้แบบทดสอบออนไลน์ เช่น Google forms, MS-forms หรือเกมออนไลน์ต่างๆ เช่น Kahoot! โดยจัดทำเป็นแบบทดสอบเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล หรือประยุกต์ใช้เพื่อตรวจสอบการเข้าชั้นเรียนของผู้เรียนเป็นระยะ และที่สำคัญผู้สอนควรตรวจงานที่มอบหมายในห้องเรียนออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็น (Feedback) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้และปรับปรุงผลงานของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

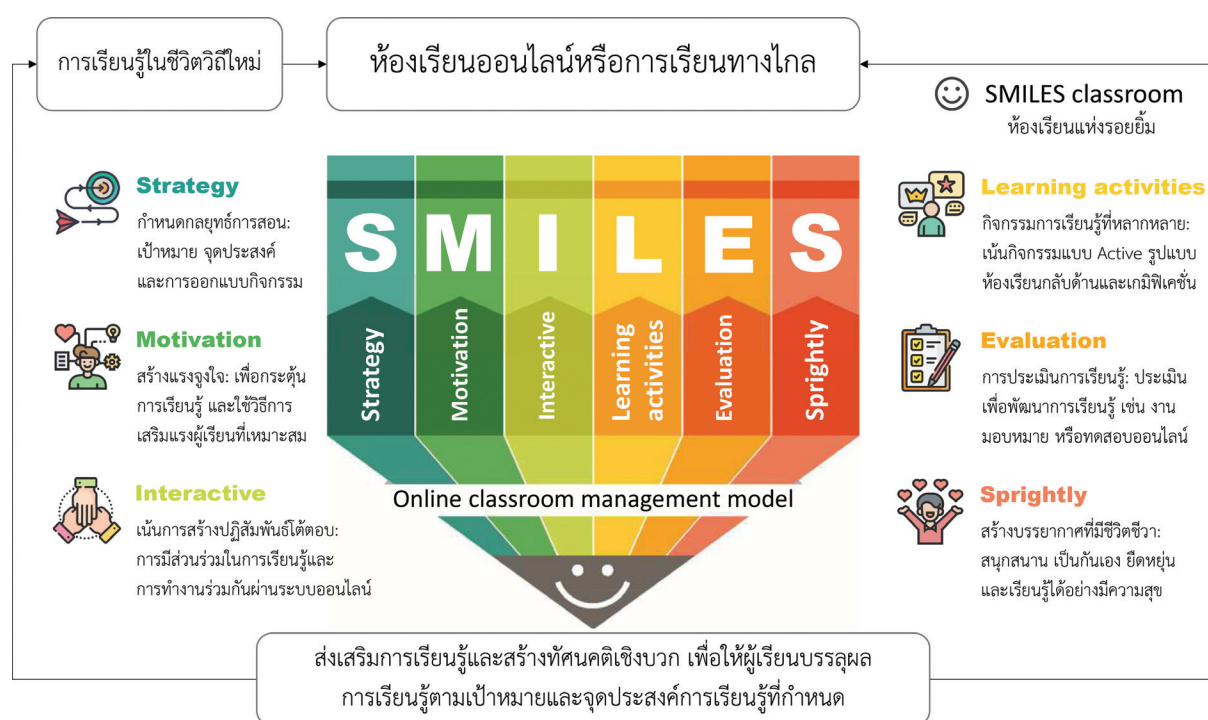
Sprightly คือ บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สนุกสนาน ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนจะต้องใช้ถ้อยคำและภาษาที่สุภาพ อ่อนหวาน ปรับบุคลิกภาพของตนเองให้สดชื่น กระฉับกระเฉง ยิ้มแย้มแจ่มใส เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกทหายเพื่อน ทั้งด้วยคำพูดและการพิมพ์ข้อความในช่องสนทนาของห้องเรียนออนไลน์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน เป็นกันเองทุกครั้งที่ทำกาบบันทึกรหน้าจอการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบผู้สอนจะต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบและได้รับการอนุญาตโดยฉันทามติ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกดดันหรือเครียด เรียนรู้ได้อย่างสบายใจ แสดงให้เห็นว่าผู้สอนมีความเข้าใจในพฤติกรรมของผู้เรียน คอยซักถามเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำในการใช้งานระบบห้องเรียนออนไลน์ อนุญาตให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และทำกิจกรรมโดยรู้สึกผ่อนคลาย ยืดหยุ่น ไม่กลัวหรือกังวลที่จะมีส่วนร่วมและแสดงออก และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแชร์หน้าจอเพื่อแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน

ผู้เขียนนำแนวคิดของรูปแบบ SMILES มาออกแบบเป็นรูปภาพเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันของข้อมูล โดยเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ (Learning in a new normal) นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะต้องจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์หรือเรียนทางไกล และใช้รูปแบบ SMILES เพื่อวางแผนและออกแบบการจัดการชั้นเรียน กำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน สร้างแรงจูงใจ สร้างความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกันได้จากระยะไกล จัดกิจกรรมที่หลากหลายด้วยรูปแบบเกมการเรียนรู้และห้องเรียนกลับด้าน ใช้รูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และสร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน เพื่อกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง เป็นห้องเรียนแห่งรอยยิ้ม (SMILES classroom) ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และบรรลุผลการเรียนรู้

ตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นรูปแบบการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมสำหรับรองรับการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ โดยเริ่มต้นด้วยการกำหนดกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ (Strategy) ที่มีเป้าหมายและจุดประสงค์ที่ชัดเจน ออกแบบกิจกรรม เลือกใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อกระตุ้นจิตใจในการเรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกสนาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านชั้นเรียนออนไลน์ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ (Motivation) เน้นปฏิสัมพันธ์โต้ตอบและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Interactive) เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Learning activities) ใช้วิธีประเมินการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Evaluation) และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สนุกสนาน ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข (Sprightly) ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 รูปแบบ SMILES สำหรับการจัดการชั้นเรียนออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงกันในหลายมิติ ทำให้เราสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้จากปลายนิ้วสัมผัสไปสู่อะไรก็ได้จากการเรียนรู้ได้จากทุกหนทุกแห่ง เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นส่วนที่สำคัญต่อการเรียนรู้และเปลี่ยนผ่านการศึกษาในยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านและเตรียมพร้อมรับมือกับ

สภาวะฉุกเฉินหรือสถานการณ์ซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไรในอนาคต สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้รองรับกับชีวิตวิถีใหม่ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ต่างๆ การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES ประกอบด้วย Strategy, Motivation, Learning activities, Evaluation และ Sprightly หรือเรียกว่าห้องเรียนแห่งรอยยิ้ม (SMILES classroom) เป็นรูปแบบการจัดการชั้นเรียนที่น่าเสนอเพื่อเป็นแนวทางสำหรับจัดการชั้นเรียนออนไลน์ ซึ่งมีแนวโน้ม

ที่จะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่หรือนำมาใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของสถานการณ์โรคระบาดติดต่อหรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต ประกอบด้วย 1) Strategy กลยุทธ์จัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายและจุดประสงค์ที่ชัดเจน การออกแบบกิจกรรม เลือกใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อกระตุ้นใจในการเรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกสนาน เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านชั้นเรียนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) Motivation สร้างแรงจูงใจกระตุ้นการเรียนรู้ 3) Interactive เน้นปฏิสัมพันธ์โต้ตอบและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

4) Learning activities เน้นกิจกรรมเรียนรู้ที่หลากหลาย 5) Evaluation ใช้วิธีประเมินการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้มากกว่าตัดสินความรู้ และ 6) Sprightly สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สนุกสนาน ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของชั้นเรียนออนไลน์ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และบรรลุผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

References

- Boonchuwong, S. (2001). *Principles of Teaching* (2nd ed.). Bangkok: Sawangsutthi Publication. [in Thai]
- Boonpirom, S. (2014). *Classroom Management*. Bangkok: Triple Education. [in Thai]
- Chaiyarak, S., Koednet, A., & Nilsook, P. (2020). Blockchain, IoT and Fog Computing for Smart Education Management. *International Journal of Education and Information Technologies*, 14(1), 52–61. <https://doi.org/10.46300/9109.2020.14.7>
- Chuthai, P. (1979). *Psychology of Learning and Teaching* (2nd ed.). Bangkok: Worawut Printing. [in Thai]
- Jaitiang, A. (2010). *Teaching Principles (Revised Version)* (5th ed.). Bangkok: O.S. Printing House. [in Thai]
- Kamalludeen, M. R. (2020). *Transitioning to the New Normal in Education*. Retrieved August 20, 2020, from <https://www.thestar.com.my/opinion/letters/2020/04/28/transitioning-to-the-new-normal-in-education>
- Keesookpun, B. (2009). *Course with Learning Management*. Bangkok: Semadham Publishing House. [in Thai]
- Kerr, S. (2011). Tips, Tools, and Techniques for Teaching in the Online High School Classroom. *TechTrends*, 55(1), 28-31. <https://doi.org/10.1007/s11528-011-0466-z>
- Koednet, A. & Phaudjantuk, S. (2020). KOI Model to Enhance Design of Learning Management for Pre-service Teachers in the 21st Century. *Panyapiwat Journal*, 12(2), 316-328. [in Thai]
- Kowtrakul, S. (2013). *Educational Psychology* (11th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Kuntirangkul, S. (2008). Professional Teacher Class Management. *Journal of Education Loei Rajabhat University*, 1(2), 1-19. [in Thai]

- Lapanan, A. (2020). COVID-19's Education Revolution Reverses the COVID-19 Crisis to a New Type of Education. *Journal of Teacher's Professional Development*, 119(1), 4-9. [in Thai]
- Mahasinpaisarn, T. (2020). New Normal, A New Way of Life in A Changing Society. *Panyapiwat Journal*, 12(2), Editorial. [in Thai]
- MHESI. (2020). *NEW NORMAL and Adaptation in COVID-19*. Retrieved August 20, 2020, from <https://www.mhesi.go.th/home/index.php/pr/all-media/55-covid-19/covid-km/1448-new-normal> [in Thai]
- Natakuatoong, O. (2002). *Top Class Management Strategies*. Bangkok: Expernet Books. [in Thai]
- Nilsook, P. & Jitsupa, J. (2020). *Information and Communication Technology Administration for Education* (2nd ed.). Bangkok: Textbook production center King Mongkut's University of Technology North Bangkok. [in Thai]
- OKMD. (2016). A World of Learning without Borders. *The Knowledge*, 1(1), 22-23 [in Thai]
- Oops, M. (2020). *COVID-19 Transforming Education Around the World! Using New Technology to Study-Thai University Teach through Online*. Retrieved August 20, 2020, from <https://www.marketingoops.com/exclusive/business-case/covid-19-reinvent-global-education-system-with-educational-technology/> [in Thai]
- Pinyosinwat, P. (2020). *How to Teach and Teach in the COVID-19 Situation: From Foreign Lessons to Thai Learning Management*. Retrieved August 20, 2020, from <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/> [in Thai]
- Pitayapongsakorn, N. (2020). *New Normal, what is Thai Education? When Distance Learning is not the Answer*. Retrieved August 20, 2020, from <https://tdri.or.th/2020/05/desirable-new-normal-for-thailand-education/> [in Thai]
- Poovarawan, Y. (2016). *Document for Lecture Teaching and Learning Management in a Digital Context*. Retrieved August 20, 2020, from <http://eco.ku.ac.th/2559/01/Effectivelearning&TeachingForKU.pdf> [in Thai]
- Rohitasthira, B. (2020). *Preparation of the Ministry of Education Before Semester July 1, 2020*. Retrieved August 20, 2020, from <https://moe360.blog/2020/05/08/> [in Thai]
- Suwannathachote, P. (2018). Online Instructor Competencies and Roles: Instructor Presence and Learner Support. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage*, 12(2), 244–256. [in Thai]
- Thongserm, W. (2020). Tips for Teaching from Home, 10 Techniques for Teaching Distance Learning to be Effective. *Journal of Teacher's Professional Development*, 119(1), 56-60. [in Thai]
- Titan, Ferdianto, Desak, G. G. F. P., & Lena. (2017). A Comparative Study of Teaching Styles in Online Learning Environment. *International Conference on Information Management and Technology 2017*, 15-17 November 2017. Yogyakarta, Indonesia: ICIMTech.

Name and Surname: Alongkorn Koednet

Highest Education: M.Ed. (Administration of Education),
Suan Dusit Rajabhat University

Affiliation: Suan Dusit University

Field of Expertise: Teaching, Pedagogy, Learning Management,
and Classroom Management

Name and Surname: Prapawan Samutpaochinda

Highest Education: Ph.D. (Non-formal Education for Social
Development), Kasetsart University

Affiliation: Suan Dusit University

Field of Expertise: Non-formal Education, Pedagogy,
Learning Management, and Classroom Management

Name and Surname: Panpachara Pinchinda

Highest Education: D.M. (Education Management),
Suan Dusit University

Affiliation: Suan Dusit University

Field of Expertise: Educational Administration, Pedagogy, Learning
Management, and Classroom Management